

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

6 Aut caput, aut lingua delatori capuletur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](#)

C. II. q. Nec qui parcit amicus, nec qui vorberat, inimicus.

Item ad Vincentum Donatissum, & Rogatissam epist. 48.

Non a omnis, qui parcit, amicus est, nec omnis, qui verberat inimicus. Meliora sunt vulnera: amici, quam voluntaria oscula inimici. Melius est cum severitate diligere, quam levitate decipere. ¶ Ut ilius euripi panis tollitur, si de cibo fecuras iustitiam, negligebat, quād elunati panis frangunt, ut injusitiae seductus quiescat. ¶ Et qui phreneticus ligat, & qui lethargicum excitat, ambobus molestat, ambos amat. Quis nos potest amplius amare, quam Deus? Et tamen nos non solum docere suavit, verum etiam salubriter terere non cessat. Fomentis lenibus, quibus consolatur, saepe etiam mordacissimum medicamentum tribulationis adjungens, exercet fame Patriarchas, & etiam pios & religiosos; pulsus contumacem pennis graviosus agitat; non auctor ab Apostolo: stimulum carnis tertio rogatus, ut virtutem in infirmitate perficiat. & infra. ¶ Novoris 1 ali quando furem avertendis percubus pavulum spargere, aliquando pastorem flagello ad gregem pecora errantia revocare.

1. ¶ Novoris] Apud B. Augustinum legitur, & noveris, penderit, hec pars superiore parti parte, & putas nullam vim adhuc endam esse homini, &c.

C. III. q. Non odio habet, sed delegit, qui castigatur & corrigitur.

Item ex sermone 84. Ambroſii, qui sic incepit. [Amarior foris]

Non obdatur semper patet filium, sed & aliquando castigat. Ergo, quando castigatur, qui diligitor, tunc circa eum pietate exercetur. Habet enim & amor ploras suas, quā dulciores sunt, cum amarissime & infirmitur. Dulcior enim est religiosa castigatio, quam blanda remissio. Unde ait propheta. ¶ Dulciora sunt vulnera amici, quam voluntaria oscula inimici.] Ex his verbis datur intelligi, quid magis conferit utilitatem, qui crimen accusando vel inducendo persequitur, quam qui solido severerintur. Eusebius autem Papa contra statuere videtur, duo aliorum crimina sponse confitentes in Epilcorum accusatione recipi prohibet, dicens epist. prime ad Episcopos Gallicanorum.

C. IV. q. Ad accusationem non admittantur aliorum criminis sponte confitentes.

Illi, f. qui aut in fide catholica, aut inimicitia suspecti sunt, ad pulsationem Epilcorum non admittantur: quia veritate professionis infidelitas & inimicitia impedit solet. Nec illi credendi sunt, aut admittendi, quia aliorum sponte criminis confitentes. Et ideo replicanda est sollicitate veritas, quam sponte prolatam in illis vox habere non potest. Hanc diversis cruciatiibus est latebris suis religiosus & tortor exigere debet, ut dum pennis corpora subiunguntur, quae gelata sunt, fideliter, & veraciter exquirantur.

C. V. q. De eodem.

Item in proverbio, c. 32.

Qui ambulat fraudulenter, revelat arcana: qui autem fidelis est, celat amici commissum. Item infra ca. 20. Quia viderunt oculi tui, ne proferas in iuglo citio, ne posse emendare non possis, cum de honestaveris amicum tuum.

Sed aliud est ex charitate aliorum crimina deferre, ut quos secreta admonitione corrigere non possumus, consulto iudicis sententia corripiat: atq. aliud insidiando falsa objiceret, vel insultando vera facile exprobaret. Illud vero charitatis, hoc autem imperiat est officium. Unde in eisdem proverbio, cap. 12.

a. 2. Cor. 12. d. al. amarus, e. Proverb. 27. f. Anf. 1.2. g. rigorosus. J. orig.

dicitur. [Verba impiorum infidulant sanguinem: os iustorum liberabit eos.] & infra. [Qui quod novit loquuntur, iudex i justitiae est: qui autem mentitur, testis est fraudulentus.] Item. ¶ [Latuum veritatem firmum erit in perpetuam: qui autem refutat repentinum, consumat linguam mendaci.] Item c. 33. q. [Qui confidit in suam, confidit animam suam: qui autem inconfidere a loquitur, sentit malum.] & infra. [Verbum mendax iustus defelatur: impius autem confundit, & confundetur.] Item Augustinus in Ep. 37. [Si aliquando 2 humani infirmitate pedes nostri in aliquod peccatum mouentur, insurgunt lingue iniquissimum, inimicorum, cum suisset miseratione: irritant impia, unde dent pri.]

1. ¶ iudex] Sic in biblii etiam Compluti & Antuerpiae impressis. Sed in nominis manuscripti habetur, index. Græce autem ētō d' exvō pōlō πινον ἀραιγέας δικαστός, δι μάρτυς τῶν ἀδικων δ' ὁ δικαστής, clarum testimonium dat iustus, testis autem iustorum dolofus.

2. ¶ Si aliquando] Hic versiculus videtur sumptus partim ex verbis B. Angustini, partim ex glossa marginali, & interlineari in eundem locum ex eo. B. Augustino & Cassiodoro.

QVÆSTIO VI.

1. ¶ Vi autem, quod intulit, probare non valet, puniendum est.

C. I. q. Puniatur, qui alii falsa intulerint.

Unde Hadrianus Papa in capitulu, b. c. 41.

Omnis, & qui alii falsa intulerint, puniatur, & pro falsitate ferat infamiam.

C. II. q. De eodem.

Item Gregorius Papa.

Vix calumniam illam non probat, penam debet incurrere, quan si probasset, reus utique sustineret.

¶ Hic Gratianus partem sequentis capituli, quasi quandam per se sententiam, quod non raro solet, proponit.

C. III. q. Quia pana feratur, qui crimen ihuveni non probat.

Item in regello.

¶ Via d' iuxta canonicas Patrum sententias, qui calumniam illam non probat, penam debet incurrere, quan si probasset, reus utique sustineret, ac per hoc, quia subdiaconus crimen Diacono probare non potuit, quoniam impositione manus (qua carere non potuisse) non habuit, non solum i sacerdotio & officio caruit, sed tanquam revera infamie merui verberibus castigari. Nam enim cum tribus testibus, veluti laico crimen quolibet approbat, non est mitum, quod objectum dum probare non sufficit, si corporali infamia, quemadmodum laicus, ex iustis similitudine subjugatur. Quod enim est Diacono gradum amittere, hoc fuit subdiacono fama plenitudine caruisse. ¶ In regello B. Gregorii hac non sunt inventa, sed habentur nomina in vita ipsius à Ioan. Diaconi scripta lib. 4. c. 31. Item postquam citavit pistorum 66. libri nomi, Anthemi subdiaconi scriptam, inde ista colligit. Idcirco Gregorius non probantem quod objecterat subdiaconum officio iuber privati, quia juxta canonicas patrum sententias, qui calumniam, &c. uig. ad finem. Sicut autem caput hoc ex Ioan. Diaconi sumptum est, ita in Decretalibus caput primum sit, de calumnia. ex ipso Gregorio ad Anthemium epistola est acceptum.

1. ¶ Solum] Vox ista absit ab originali, sed ob glossam non est induita.

Codice libro primo, titulo de Episcopis & clericis, l. 8. Imperator Theodosius. 2 pars. ¶ Presbiteri extra iniuriam questionis testimonium dicant, ita tamen, ut falsa

a. inconsideratus est ad loquendum.) vulg. in versic. quia dixi. b. C. 2. c. 377. c. Anf. 1.3. 9. d. Ioan. Diacon. l. 4. v. B. Grego. c. 31.

Q. +

non simulant. Ceteri vero clerci, que eorum a deinde gradum, vel ordinem sequuntur, si ad testimonium dicendum petiti fuerint, prout leges precipiunt, audiuntur: ut fabva tamen sit litigatoriis falso aditio, si forte Presbyteri, qui suo b nomine superiori testimonium dicere circa aliquam corporalem injuriam sunt precepti: hoc ipso, quod ubil metuant, vera supponerint. Multo magis enim parva digni sunt, quibus quam plurimum honoris per nostram iusficationem delatum est, scocculte & invenerint in crimen. q. Item confititione tercia, coll. nona. d. q. Presbyteri, seu Diaconi, si falsum testimonium dicuntur, si quidem in re pecuniaria, deum ministerio dantur per tres annos separati, monasterio tradantur: sii in criminali, clericatus honore nudati, legitimis penitentiis subducantur. Ceteri vero clericici communis iure ab officio ecclesiastico pusi sine delectu cause legitime ceccantur.

1. Communi] Hac omnia verba, communis iure ab officio ecclesiastico pulsi, absunt a manuscriptis, sunt tamen in translatione, qua habentur in Codice. Nam vero Gratianus ipsa omnia verba aut veteris interpretationis, aut Iuliani, aut Irnerii reduxit. Quare opera pretiosa fuerit novellam ipsam grecam, & vulgaritas interpretationes confundere: existant enim aliquae varietates non contemnenda.

C. IV. q. Ad sancta communionis ministerium non accedit, qui crimen illatum non probat.

Item Gregorius Januario Episcopo lib. 3. cap. 34. Epiphanium i Presbyterum quorundam sacerdotum f literis criminaliter accusatum, cuius nos, ut valutimus, discentientes causam, nihilque in eo objectorum repertimus, ut ad locum suum reverteretur, absolvimus. Criminis ergo ejus auctoreste volumus perfrutari: & nisi qui easdem transmiserit epistolam, paratus fuerit hoc, quod obicit, canonis, atque districtissimis probationibus edocere, nullatenus ad sancta ministerium & communionis accedit.

1. q. Epiphanium] In epistola hac anteedidit. Praterea nostri latorem praesentium Epiphanium Presbyterum quorundam, &c.

C. V. q. Quia pena delatoris fieriendus. Item ex decreto Hadriani Papae, h. cap. 49. Delatori autem lingua caputetur, aut capit amputetur. Delatores autem sunt, qui invidia produnt alios.

Habetur inter capitula Hadriani, c. 4. allatum, quantum conjecetur, ex legibus secularibus. Nam in Codice Theod. libro 10. tit. 10. l. 2. fere idem, in libro autem 7. cap. 360. prouisio idem habetur.

C. VI. q. De eodem. PALEA.

Item ex concilio & Liberitano.] Delator i quis extiterit fidelis, & per delationem ejus aliquis fuerit proscriptus, vel interfectus, placuit non i nisi in fine accepere communionem. Si levior causa fuerit, infra quinquennium accipere poterit communionem. Si catechumenus fuerit, post quinquennii tempore admittatur ad baptismum.

1. q. Non nisi] In concilio ipse, & capitularibus legitur, nec in fine: quod in multis ejusdem concilii decretis reperitur. Quomodo autem hic, & apud Burchardum, ang. Ivonem legitur, coram canon. 13. Niceni concilio, in quo sic statutum est. De his, qui ad exitum veniunt, etiam num les antiqua, regularisque scravabitur, ita, ut si quis egreditur ex corpore, ultimo & necessario viatico minimè privetur. Hanc controversiam copiose explicat Innoc. Lep. 3. c. 2. Exsuperio Episcopo Teloano.

a alterum. b alterum. c alterum si in oculo inveneriatur crimen. d Cod. ed. iii. Autentica seq. Presbyter. Novella 123. f. reverendissimi. e alterum mysterium. f Sardorum. g alterum mysterium. h In capit. Hadriani cap. 49. i Capit. l. 7. c. 360. Ans. l. 3. c. 6. k Capit. l. 6. c. 274. l Burchard. c. 37. l. 10. c. 156.

C. VII. q. Qui innocentem falso crimen maculaverit, sacerdotio arbitrio pena datur na purgetur.

Item ex octava synodo. a

Si quis falsum dixerit, vel personam innocentem in crimen maculaverit, juxta sacerdotis arbitrium dicta pena poenitentia expungetur.

q. Caput huic in vulgaribus expositum nomen pale. Sublatum est auditoriat omnium vetustorum exemplarum, quos collata sunt. Existat autem in regula monachorum T. 1. 17.

C. VIII. q. A communione coegeretur vel seculari laicus, qui ecclasiam, vel clericum per calumniam fatigaverit.

Item ex concilio Agathensi. c. 32.

Si b. quis vero secularium per calumniam ecclesiastica aut clericum fatigare tentaverit, & convictus fuit ad ecclesiastica liminibus, & a catholicorum communione dignè poenituerit, coegeretur. d

CAUSA VI.

Defornicatores, & infamia notata, quandoque Episcopum de simonia accusaverunt, reus alterius provincie Archiepiscopi palu- peti: tandem in probatione deficit auctoritas, ne cogatur ad sua innocentia assertum.

1. Hic primum queritur, an crimen irretit, vel infamia ad huiusmodi & accusationes sint admixtæ.

2. Secundo, si Episcopus in eos accusationem certe valde simplici assertione sue sit fides habenda.

3. Tertio, si licet sibi expectare iudicium Archiepiscopi alterius provincie.

Quarto, ceteris iudicibus sibi sit expetendic, scire suam tenetiam Episcopos sua provincia defensare conqua-

5. Quinto, si in probatione deficit auctoritas, an recta causa ad probationem sus innocentia.

QUESTIONES.

Ovid autem crimen irretit ab eo accusare non posse. Anacletus Papa refutatur, epistola secunda, Epistola talia dicens.

C. I. q. A criminosi sacerdos accusari non permittitur.

Si sacerdos sine crimen eligi precipitatur, nullum ab hominibus criminibus irretit, accusati aut clementi permitiuntur, nec ab aliis, quam ab iis, qui sine crimine sunt, & iuste electionem sacerdotes ordinantur, & tales per omnia inveniuntur, quales sacerdotibus ligantur.

1. q. Iuxta electionem] Sic in omnibus collatis missis praedicatibus, præterquam in uno, in quo est, iusta electione in vulgaribus, juxta electionem canonicam. In episcopatu autem ipsa sic legitur, & juxta electionem, si necesse fuerit, qui ipse volendo Domino servire elegantur, facilius resque sine crimine fieri, & ordinari possunt, & tales per omnia fuerint, quales eligi sacerdotibus jubentur.

C. II. q. Infames, & quicunque exigentibus ad sacerdotium proveti non possunt, sacerdoti non accipiunt.

Item Hadrianus Papa in epistola, c. 27.

L. O Mnes f vero infames esse dicimus, quos leges facili infames appellant, & omnes, qui cupi-

a In regula Isidori c. 17. b Ans. l. 3. c. 116. Burchard. l. 10. c. 362. & p. 10. c. 6. c. clericorum. d alacanum. e. l. 10. c. 37. l. 10. c. 156.

exiguntur.